Zbierka súdnych rozhodnutí

ROZSUDOK SÚDNEHO DVORA (desiata komora)

z 11. septembra 2025*

„Návrh na začatie prejudiciálneho konania – Spoločná zahraničná a bezpečnostná politika – Nariadenie (EÚ) č. 269/2014 – Reštriktívne opatrenia prijaté s ohľadom na situáciu na Ukrajine – Článok 2 – Zmrazenie finančných prostriedkov a ekonomických zdrojov – Výnimky – Článok 4 ods. 1 písm. a), b) a d) – Uvoľnenie určitých finančných prostriedkov na konkrétne výdavky – Zaplatenie súdneho poplatku a paušálneho príspevku na účely podania žaloby o zrušenie proti rozhodnutiu vykonávajúcemu toto nariadenie – Zahrnutie“

Vo veci C-384/24,

ktorej predmetom je návrh na začatie prejudiciálneho konania podľa článku 267 ZFEÚ, podaný rozhodnutím Raad van State (Štátna rada, Belgicko) z 21. mája 2024 a doručený Súdnemu dvoru 29. mája 2024, ktorý súvisí s konaním

Russisch-Kirgizisch Ontwikkelingsfonds

proti

Belgische Staat,

SÚDNY DVOR (desiata komora),

v zložení: predseda desiatej komory D. Gratsias (spravodajca), sudcovia E. Regan a B. Smulders,

generálny advokát: R. Norkus,

tajomník: A. Calot Escobar,

so zreteľom na písomnú časť konania,

so zreteľom na pripomienky, ktoré predložili:

– belgická vláda, v zastúpení: C. Pochet, L. Van den Broeck a M. Van Regemorter, splnomocnené zástupkyne,

– Európska komisia, v zastúpení: M. Carpus-Carcea, L. Haasbeek a L. Puccio, splnomocnené zástupkyne,

* Jazyk konania: holandčina.

so zreteľom na rozhodnutie prijaté po vypočutí generálneho advokáta, že vec bude prejednaná bez jeho návrhov,

vyhlásil tento

Rozsudok

1 Návrh na začatie prejudiciálneho konania sa týka výkladu článku 2, článku 4 ods. 1 písm. b) a d) a článku 9 nariadenia Rady (EÚ) č. 269/2014 zo 17. marca 2014 o reštriktívnych opatreniach vzhľadom na konanie narúšajúce alebo ohrozujúce územnú celistvosť, zvrchovanosť a nezávislosť Ukrajiny (Ú. v. EÚ L 78, 2014, s. 6), zmeneného vykonávacím nariadením Rady (EÚ) 2022/1985 z 20. októbra 2022 (Ú. v. EÚ L 272 I, 2022, s. 1) (ďalej len „nariadenie č. 269/2014“), článku 19 ods. 1 ZEÚ, článku 57 prvého odseku ZFEÚ, ako aj článku 47 Charty základných práv Európskej únie (ďalej len „Charta“).

2 Tento návrh bol podaný v rámci sporu medzi Russisch-Kirgizisch Ontwikkelingsfonds (Rusko-kirgizský rozvojový fond, ďalej len „RKRF“) a Belgische Staat (Belgické kráľovstvo), zastúpeným ministerstvom financií, vo veci odmietnutia generálneho správcu štátnej pokladnice Federálnej verejnej finančnej služby vyhovieť jeho žiadosti o povolenie prevodu finančných prostriedkov na jeden z jeho účtov na základe článkov 6 a 6b nariadenia č. 269/2014.

Právny rámec

Právo Únie

3 Odôvodnenie 6 nariadenia č. 269/2014 uvádza:

„Toto nariadenie rešpektuje základné práva a dodržiava zásady uznané najmä v [Charte], najmä právo na účinný prostriedok nápravy a spravodlivý proces, ako aj právo na ochranu osobných údajov. Toto nariadenie by sa malo uplatňovať v súlade s týmito právami a zásadami.“

4 Článok 1 tohto nariadenia stanovuje:

„Na účely tohto nariadenia sa uplatňuje toto vymedzenie pojmov:

…

f) ‚zmrazenie finančných prostriedkov‘ je zabránenie akémukoľvek pohybu, prevodu, úprave, použitiu finančných prostriedkov, prístupu k nim alebo manipulácii s nimi akýmkoľvek spôsobom, ktoré by mali za následok akúkoľvek zmenu ich objemu, výšky, umiestnenia, vlastníctva, držby, charakteru, miesta určenia alebo akúkoľvek inú zmenu, ktorá by umožnila použitie finančných prostriedkov, vrátane spravovania portfólií;

…“

5 Článok 2 uvedeného nariadenia stanovuje:

„1. Zmrazujú sa všetky finančné prostriedky a hospodárske zdroje, ktoré patria akýmkoľvek fyzickým alebo právnickým osobám, subjektom alebo orgánom, alebo fyzickým alebo právnickým osobám, subjektom alebo orgánom, ktoré sú s nimi spojené, a ktoré sú uvedené v zozname v prílohe I, ako aj finančné prostriedky a hospodárske zdroje, ktoré sú v držbe alebo pod kontrolou takýchto fyzických osôb, právnických osôb, subjektov alebo orgánov.

2. Žiadne finančné prostriedky ani hospodárske zdroje sa priamo ani nepriamo nesprístupnia fyzickým alebo právnickým osobám, subjektom alebo orgánom, alebo fyzickým alebo právnickým osobám, subjektom alebo orgánom, ktoré sú s nimi spojené, a ktoré sú uvedené v zozname v prílohe I, ani sa neposkytnú v ich prospech.“

6 Článok 4 ods. 1 toho istého nariadenia znie takto:

„1. Odchylne od článku 2 môžu príslušné orgány členských štátov povoliť uvoľnenie určitých zmrazených finančných prostriedkov alebo hospodárskych zdrojov alebo sprístupnenie určitých finančných prostriedkov alebo hospodárskych zdrojov za podmienok, ktoré považujú za vhodné potom, ako určia, že dané finančné prostriedky alebo hospodárske zdroje sú:

a) nevyhnutné na uspokojenie základných potrieb fyzických alebo právnických osôb, subjektov alebo orgánov uvedených v prílohe I a nezaopatrených rodinných príslušníkov týchto fyzických osôb vrátane platieb za potraviny, nájom alebo hypotéku, lieky a lekárske ošetrenie, úhradu daní, poistného a poplatkov za verejnoprospešné služby;

b) určené výlučne na zaplatenie primeraných poplatkov odborníkom alebo na úhradu výdavkov, ktoré vznikli v súvislosti s poskytnutím právnych služieb;

c) určené výlučne na úhradu poplatkov alebo nákladov na služby za bežné vedenie alebo správu zmrazených finančných prostriedkov alebo hospodárskych zdrojov; alebo

d) potrebné na mimoriadne výdavky za podmienky, že predmetný príslušný orgán oznámil príslušným orgánom ostatných členských štátov a Komisii najmenej dva týždne pred udelením povolenia dôvody, na základe ktorých sa domnieva, že by sa osobitné povolenie malo udeliť; alebo

e) určené na platbu na účet alebo z účtu, ktorý patrí diplomatickej misii, konzulárnemu úradu alebo medzinárodnej organizácii alebo je v držbe diplomatickej misie, konzulárneho úradu alebo medzinárodnej organizácie, ktorá v súlade s medzinárodným právom požíva imunity, pokiaľ sú takéto platby určené na oficiálne účely diplomatickej misie, konzulárneho úradu alebo medzinárodnej organizácie.“

7 Články 6 a 6b nariadenia č. 269/2014 odchylne od článku 2 tohto nariadenia stanovujú uvoľnenie určitých zmrazených finančných prostriedkov alebo hospodárskych zdrojov alebo ich sprístupnenie v osobitných prípadoch, ktoré vymenúvajú.

8 Podľa článku 9 ods. 1 tohto nariadenia:

„Zakazuje sa vedomá a úmyselná účasť na činnostiach, ktorých predmetom alebo dôsledkom je obchádzanie opatrení uvedených v článku 2.“

Belgické právo

Zákon o zriadení rozpočtového fondu pre sekundárnu právnu pomoc

9 Ustanovenie § 4 ods. 4 wet tot oprichting van een Begrotingsfonds voor de juridische tweedelijnsbijstand (zákon o zriadení rozpočtového fondu pre sekundárnu právnu pomoc) z 19. marca 2017 (*Belgisch Staatsblad* z 31. marca 2017, s. 46565) stanovuje:

„Na Conseil d'État [Štátna rada] sa musí zaplatiť príspevok do fondu… za každý návrh, ktorým sa podáva žiadosť o náhradu mimoriadnej nemajetkovej alebo majetkovej ujmy, žaloba o zrušenie, kasačný opravný prostriedok, návrh na náhradu škody, správne nariadenie predbežného opatrenia, námietka, námietka tretej osoby alebo návrh na obnovu konania.

…

Pred Conseil d'État [Štátna rada] a Conseil du contentieux des étrangers [Rada pre cudzinecké spory] účastník konania, ktorému bola poskytnutá sekundárna právna pomoc alebo justičná pomoc, nie je povinný prispievať do fondu.

…“

Rokovací poriadok Conseil d'État

10 Ustanovenie § 66 prvého odseku besluit van de Regent tot regeling van de rechtspleging voor de afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State (výnos regenta, ktorým sa stanovuje postup pred oddelením správnych sporov Štátnej rady) z 23. augusta 1948 (*Belgisch Staatsblad* z 23. augusta 1948, s. 6821), v znení uplatniteľnom na spor vo veci samej (ďalej len „rokovací poriadok Štátnej rady“), stanovuje:

„Trovy zahŕňajú:

1° poplatky uvedené v § 70;

…

6° príspevok uvedený v § 4 ods. 4 zákona z 19. marca 2017 o zriadení rozpočtového fondu pre sekundárnu právnu pomoc.“

11 Ustanovenie § 70 rokovacieho poriadku Štátnej rady v odseku 1 stanovuje:

„Poplatok vo výške 200 eur sa zaplatí za:

…

2° Žaloby na začatie konania o zrušení aktov a nariadení…

…“

12 Ustanovenie § 71 tohto poriadku znie takto:

„Poplatky uvedené v § 70 a príspevok uvedený v § 66 bode 6 sa platia prevodom alebo vkladom na finančný účet príslušného úradu Federálnej verejnej finančnej služby.

Hneď ako je dlhovaný poplatok a príspevok uvedený v § 66 bode 6 splatný, tajomník zašle dlžníkovi formulár na úhradu so štruktúrovaným oznámením umožňujúci pripísať platbu, ktorá sa má vykonať, k procesnému úkonu, ktorého sa týka.

…

Ak nedošlo k pripísaniu na účet uvedený v odseku 1 v lehote 30 dní od prijatia formulára na úhradu, hlavný tajomník na žiadosť určeného člena audítorského zloženia informuje dotknutého účastníka konania o tom, že komora bude považovať podanú žiadosť alebo žalobu za nepodané alebo ich vymaže z registra, pokiaľ dotknutý účastník konania nepožiada o vypočutie v lehote 15 dní.

…

Ak dotknutý účastník konania požiada o vypočutie, predseda alebo ním určený štátny radca predvolá účastníkov konania, aby sa dostavili v krátkom čase. V tejto súvislosti sa žiadosť o vypočutie oznámi protistrane a prípadne aj vedľajšiemu účastníkovi konania.

Po vypočutí stanovísk účastníkov konania a určeného člena audítorského zloženia senát bezodkladne prijme rozhodnutie a rozhodne, že podaná žiadosť alebo žaloba sa považujú za nepodané, alebo že podaná žiadosť alebo sťažnosť sa vymažú z registra, pokiaľ sa nepreukáže vyššia moc alebo omyl, ktorému sa nedalo zabrániť.“

13 Podľa judikatúry Grondwettelijk Hof (Ústavný súd, Belgicko) poplatok stanovený v § 70 rokovacieho poriadku Štátnej rady (ďalej len „súdny poplatok“) a paušálny príspevok do rozpočtového fondu pre sekundárnu právnu pomoc uvedený v § 66 bode 6 tohto rokovacieho poriadku (ďalej len „paušálny príspevok“) predstavujú dane v zmysle Ústavy.

Spor vo veci samej a prejudiciálne otázky

14 RKRF je subjekt, ktorého finančné prostriedky uložené v banke Euroclear Bank NV sú zmrazené podľa článku 2 nariadenia č. 269/2014. Ako totiž vyplýva z rozhodnutia generálneho správcu štátnej pokladnice Federálnej verejnej finančnej služby z 26. januára 2023, ktoré je predmetom sporu vo veci samej, z piatich členov rady RKRF, najvyššieho rozhodovacieho orgánu tohto subjektu, boli dvaja členmi ruskej vlády a tretí bol členom VEB.RF, inštitúcie finančného rozvoja zapísanej ako subjekt na zozname uvedenom v prílohe I tohto nariadenia.

15 RKRF podal na generálnu správu Štátnej pokladnice tri po sebe nasledujúce žiadosti o to, aby bolo banke Euroclear Bank povolené previesť finančné prostriedky vo výške 162 945 017,64 amerických dolárov (USD) na jeden z jeho účtov. Konkrétnejšie v tretej z týchto žiadostí, podanej 4. januára 2023 na základe § 6 a 6b uvedeného nariadenia, vyjadril želanie, aby tejto bankovej inštitúcii bolo povolené jednak vykonať tento prevod finančných prostriedkov a jednak uvoľniť hotovosť a vymenované cenné papiere v rámci ich predaja do výšky tejto sumy zaplatením výnosu na jeden z jeho účtov.

16 Rozhodnutím z 26. januára 2023 generálny správca štátnej pokladnice Federálnej verejnej finančnej služby tieto žiadosti zamietol. V tejto súvislosti uviedol, že podľa posledných informácií, ktoré mal k dispozícii, boli tri fyzické osoby uvedené v bode 14 tohto rozsudku členmi najvyššieho rozhodovacieho orgánu RKRF a boli oprávnené vykonávať na RKRF dominantný vplyv. Na základe toho dospel k záveru, že jeho finančné prostriedky v banke Euroclear Bank musia zostať zmrazené, kým RKRF nepreukáže, že nie je fakticky kontrolovaný osobou alebo subjektom, na ktoré sa vzťahuje zmrazenie finančných prostriedkov.

17 Dňa 6. apríla 2023 RKRF podal proti tomuto rozhodnutiu žalobu na Raad van State (Štátna rada, Belgicko), vnútroštátny súd, ktorý podal návrh na začatie prejudiciálneho konania. Lehota na zaplatenie súdneho poplatku a paušálneho príspevku v celkovej výške 224 eur dlžných na základe podania tejto žaloby bola 14. august 2023. RKFF však uhradil na účet uvedený na zaplatenie tejto sumy až 1. septembra 2023.

18 Dňa 14. septembra 2023 vnútroštátny súd oznámil RKRF oznámenie podľa § 71 štvrtého odseku rokovacieho poriadku Štátnej rady. RKRF požiadal o vypočutie v súlade s týmto ustanovením. Účastníci konania boli predvolaní na vypočutie, ktoré sa konalo 28. februára 2024.

19 RKRF vo svojej žiadosti po prvé tvrdil, že nemohol včas vykonať úhradu súdneho poplatku a paušálneho príspevku z dôvodu zmrazenia jeho finančných prostriedkov v banke Euroclear Bank, ktoré vyplýva z rozhodnutia uvedeného v bode 16 tohto rozsudku prijatého na základe článku 2 nariadenia č. 269/2014. Po druhé RKRF sa domnieva, že uplatnenie sankcie spojenej s takýmto nezaplatením včas, ktoré je stanovené v § 71 štvrtom až siedmom odseku rokovacieho poriadku Štátnej rady, teda skutočnosť, že jeho žaloba sa bude považovať za nepodanú, alebo že sa táto žaloba vymaže z registra, je zjavne neprimerané a neprimerane obmedzuje jeho právo na prístup k spravodlivosti. V tejto súvislosti zdôrazňuje, že na vnútroštátny súd sa obrátil práve preto, že sa domnieva, že toto rozhodnutie nesprávne nezrušilo zmrazenie jeho finančných prostriedkov. Po tretie dospel k záveru, že táto situácia je prípadom vyššej moci a že z tohto dôvodu túto sankciu nemožno uplatniť.

20 Pri príprave veci vnútroštátny súd vyzval účastníkov konania, aby sa na pojednávaní vyjadrili k nasledujúcim otázkam:

„1° (otázka 1) (ne)existencia možnosti požiadať (a získať) podľa [nariadenia č. 269/2014] povolenie na uvoľnenie určitých zmrazených finančných prostriedkov alebo hospodárskych zdrojov alebo na sprístupnenie určitých finančných prostriedkov alebo hospodárskych zdrojov žalobcu, ak sú predmetné finančné prostriedky alebo hospodárske zdroje určené výlučne na úhradu, v prejednávanej veci, súdneho poplatku [pozri najmä článok 4 ods. 1 písm. b) vyššie uvedeného nariadenia, ako aj akékoľvek iné ustanovenia (tohto alebo iného nariadenia), ktoré by prípadne mohli určiť účastníci konania] a

– podotázka A: ak sa táto možnosť považuje za existujúcu, či o takéto povolenie žalobca (včas) požiadal ‚príslušný orgán‘ – pričom v prejednávanej veci je potrebné odkázať na usmernenie č. 80 z dokumentu ‚Najlepšie postupy [Európskej únie] na účinné vykonávanie reštriktívnych opatrení‘ (č. 10572/22 z 27. júna 2022 Generálneho sekretariátu Rady [Európskej únie]) s cieľom odpovedať na túto otázku – a ak áno, aký je osud vyhradený tejto žiadosti ‚príslušným orgánom‘. Odpoveď by mala byť zdokumentovaná.

2° (otázka 2) (ne)existencia možnosti žalobcu získať justičnú pomoc stanovenú v § 78 a nasl. všeobecného rokovacieho poriadku Štátnej rady, pokiaľ ide o súdny poplatok.“

21 V odpovedi na tieto otázky RKRF uviedol, že článok 4 ods. 1 písm. b) nariadenia č. 269/2014 sa v prejednávanej veci neuplatňuje. Na podporu tohto tvrdenia na jednej strane uvádza, že súdny poplatok a paušálny príspevok sú dane vyberané orgánmi verejnej moci. Na druhej strane tvrdí, že vnútroštátny súd nie je poskytovateľom služieb vzhľadom na definíciu pojmu „služby“ stanovenú v článku 57 ZFEÚ. Konkrétne tento súd nevykonáva hospodársku činnosť, ako sú činnosti uvedené v tomto článku. Súdny poplatok a paušálny príspevok teda nepredstavujú výdavky vynaložené na zabezpečenie právnych služieb. RKRF z toho vyvodzuje, že tento článok 4 ods. 1 písm. b) mu neumožňoval ani žiadať ani získať povolenie na uvoľnenie určitých zmrazených finančných prostriedkov alebo hospodárskych zdrojov. Navyše dodáva, že lehota na vybavenie žiadostí o uvoľnenie na základe nariadenia č. 269/2014 je niekoľko mesiacov, takže rozhodnutie o takejto žiadosti by v každom prípade bolo prijaté príliš neskoro. Na tomto základe trvá na svojej argumentácii, podľa ktorej v prejednávanej veci existuje prípad vyššej moci, ktorý bráni uplatneniu sankcie stanovenej v § 71 štvrtom až siedmom odseku rokovacieho poriadku Štátnej rady.

22 Žalovaný vo veci samej naopak tvrdí, že článok 4 ods. 1 písm. b) nariadenia č. 269/2014 oprávňuje RKRF požiadať o uvoľnenie alebo sprístupnenie finančných prostriedkov alebo hospodárskych zdrojov a získať ho, pokiaľ sú tieto finančné prostriedky alebo hospodárske zdroje určené výlučne na zaplatenie súdneho poplatku. RKRF však takúto žiadosť nepredložil, takže v prejednávanej veci neexistoval prípad vyššej moci alebo omyl, ktorému sa nedalo zabrániť v zmysle § 71 siedmeho odseku rokovacieho poriadku Štátnej rady.

23 Na druhej strane títo účastníci konania sa zhodujú v tom, že RKRF nemá možnosť justičnej pomoci stanovenej v § 78 a nasl. rokovacieho poriadku Štátnej rady.

24 Vzhľadom na vyššie uvedené vnútroštátny súd konštatuje, že existuje neistota, pokiaľ ide o otázku, či sa má článok 4 ods. 1 písm. b) nariadenia č. 269/2014 vykladať v tom zmysle, že vylučuje, aby sa súdny poplatok a paušálny príspevok, ktoré sa musia zaplatiť na účely predložiť mu žalobu proti vnútroštátnemu opatreniu, ktorým sa vykonáva nariadenie č. 269/2014, mohli považovať za „výdavky, ktoré vznikli v súvislosti s poskytnutím právnych služieb“ v zmysle tohto ustanovenia.

25 Konkrétne sa pýta, či je možný iný výklad uvedeného ustanovenia, než je výklad, ktorý zastáva RKRF, v tom zmysle, že pojem „právne služby“ nevylučuje poskytovanie právnych služieb na pomoc alebo zastupovanie sankcionovanej právnickej osoby, akou je FDRK, v rámci opravného prostriedku podaného na vnútroštátny súd proti vnútroštátnemu opatreniu, ktorým sa vykonáva nariadenie č. 269/2014, alebo v súvislosti s ním, a či v rámci tohto výkladu je vylúčené, aby sa súdny poplatok a paušálny príspevok, ktorých zaplatenie je nevyhnutné na zachovanie takejto žaloby, považovali za „výdavky, ktoré vznikli v súvislosti s poskytnutím právnych služieb“, v prípade ktorých by bolo možné priznať uvoľnenie.

26 Okrem toho vnútroštátny súd uvádza, že v prípade potreby je potrebné zohľadniť základné právo na prístup k spravodlivosti zaručené v článku 47 Charty a pripomenuté v odôvodnení 6 nariadenia č. 269/2014, či už v spojení s povinnosťou členských štátov podľa článku 19 ods. 1 druhého pododseku ZEÚ zaviesť právne prostriedky nápravy potrebné na zabezpečenie účinnej súdnej ochrany v oblastiach, na ktoré sa vzťahuje právo Únie, alebo nie. Uvádza tiež, že podľa RKRF by sa mal zohľadniť aj článok 57 ZFEÚ.

27 Napokon uvádza, že žalovaný vo veci samej odkazuje aj na možnosť stanovenú v článku 4 ods. 1 písm. d) nariadenia č. 269/2014 uvoľniť určité zmrazené finančné prostriedky alebo hospodárske zdroje, ak sú „potrebné na mimoriadne výdavky“. Domnieva sa, že správny výklad tohto posledného uvedeného výrazu je tiež relevantný pre tento spor, keďže vzniká otázka, či sa uvedený výraz vzťahuje na súdny poplatok a paušálny príspevok.

28 Za týchto okolností Raad van State (Štátna rada) rozhodla prerušiť konanie a položiť Súdnemu dvoru tieto prejudiciálne otázky:

„1. Má sa článok 4 ods. 1 písm. b) [nariadenia č. 269/2014], prípadne v spojení s článkami 2 a 9 tohto nariadenia a s pojmom ‚služby‘ vymedzeným v článku 57 ods. 1 ZFEÚ, so základným právom na prístup k spravodlivosti zaručeným v článku 47 [Charty] a s povinnosťou členských štátov podľa článku 19 ods. 1 druhého pododseku ZEÚ ustanoviť v oblastiach, na ktoré sa vzťahuje právo Únie, prostriedky nápravy potrebné na zabezpečenie účinnej právnej ochrany, vykladať v tom zmysle, že súdny poplatok a [paušálny príspevok], ktoré sú žalobcovi uložené podľa vnútroštátneho práva a majú byť podľa tohto vnútroštátneho práva kvalifikované ako dane a ktoré sa musia v prípade žaloby proti vnútroštátnemu opatreniu, ktorým sa vykonáva [nariadenie č. 269/2014] uhradiť na vnútroštátnom súde, nepatria do ‚výdavkov, ktoré vznikli v súvislosti s poskytnutím právnych služieb‘ uvedených vo vyššie spomenutom ustanovení nariadenia, takže príslušné orgány nemôžu povoliť uvoľnenie určitých finančných prostriedkov alebo hospodárskych zdrojov na zaplatenie tohto súdneho poplatku a tohto príspevku v rámci takejto žaloby?

2. Má sa článok 4 ods. 1 písm. d) [nariadenia č. 269/2014], prípadne v spojení s článkami 2 a 9 tohto nariadenia, so základným právom na prístup k spravodlivosti zaručeným v článku 47 [Charty] a s povinnosťou členských štátov podľa článku 19 ods. 1 druhého pododseku ZEÚ ustanoviť v oblastiach, na ktoré sa vzťahuje právo Únie, prostriedky nápravy potrebné na zabezpečenie účinnej právnej ochrany, vykladať v tom zmysle, že na súdny poplatok a [paušálny príspevok], ktoré sú žalobcovi uložené podľa vnútroštátneho práva a ktoré treba podľa tohto vnútroštátneho práva kvalifikovať ako dane a ktoré sa musia v prípade žaloby proti vnútroštátnemu opatreniu, ktorým sa vykonáva [nariadenie č. 269/2014] uhradiť na vnútroštátnom súde, sa nevzťahuje slovné spojenie ‚potrebné na mimoriadne výdavky‘ obsiahnuté v uvedenom ustanovení nariadenia, takže príslušné orgány nesmú povoliť uvoľnenie určitých finančných prostriedkov alebo hospodárskych zdrojov na zaplatenie tohto súdneho poplatku a tohto príspevku v rámci takejto žaloby?“

O prejudiciálnych otázkach

29 Na úvod je potrebné pripomenúť, že podľa ustálenej judikatúry v rámci konania na základe spolupráce medzi vnútroštátnymi súdmi a Súdnym dvorom zakotveného v článku 267 ZFEÚ prislúcha Súdnemu dvoru poskytnúť vnútroštátnemu súdu odpoveď potrebnú na rozhodnutie vo veci, ktorú prejednáva. Vzhľadom na to Súdnemu dvoru prináleží v prípade potreby preformulovať otázky, ktoré sú mu položené. Navyše Súdny dvor môže vziať do úvahy aj ustanovenia práva Únie, na ktoré sa vnútroštátny súd v znení svojej otázky neodvolával [rozsudok z 5. decembra 2019, Centraal Justitieel Incassobureau (Uznanie a výkon peňažných sankcií), C-671/18, EU:C:2019:1054, bod 26, ako aj citovaná judikatúra].

30 V prejednávanej veci sa na jednej strane položené otázky v podstate týkajú možnosti členských štátov povoliť na základe článku 4 nariadenia č. 269/2014 a odchylne od jeho článku 2 uvoľnenie finančných prostriedkov alebo hospodárskych zdrojov zmrazených podľa tohto posledného uvedeného článku alebo ich sprístupnenie, ak ich vnútroštátne právo stanovuje zaplatenie súdneho poplatku a paušálneho príspevku za podanie žaloby o zrušenie. V dôsledku toho sa nezdá, že by tieto otázky vyžadovali výklad článku 9 tohto nariadenia, ktorý sa týka zákazu vedomej a úmyselnej účasti na činnostiach, ktorých cieľom alebo účinkom je obchádzanie zákazov stanovených v článku 2 uvedeného nariadenia.

31 Na druhej strane vnútroštátny súd v týchto otázkach odkazuje na skutočnosť, že podľa tohto vnútroštátneho práva súdny poplatok a paušálny príspevok treba kvalifikovať ako „dane“ vyberané orgánmi verejnej moci, pričom tejto kvalifikácie sa dovoláva RKRF v rámci sporu vo veci samej. Článok 4 ods. 1 písm. a) nariadenia č. 269/2014 pritom stanovuje uvoľnenie zmrazených finančných prostriedkov alebo ich sprístupnenie okrem iného na úhradu daní. V tomto kontexte, hoci uvedený súd svojimi otázkami osobitne nežiada o výklad tohto ustanovenia, treba sa domnievať, že je relevantné na účely odpovede na tieto otázky.

32 V dôsledku toho treba konštatovať, že svojimi otázkami, ktoré treba preskúmať spoločne, sa vnútroštátny súd v podstate pýta, či sa má článok 4 ods. 1 písm. a), b) a d) nariadenia č. 269/2014 v spojení s článkom 2 tohto nariadenia, článkom 47 Charty a článkom 57 prvým odsekom ZFEÚ vykladať v tom zmysle, že zahŕňa uvoľnenie určitých zmrazených finančných prostriedkov alebo hospodárskych zdrojov alebo ich sprístupnenie na účely zaplatenia súdneho poplatku a paušálneho príspevku, ktoré sa majú podľa vnútroštátneho práva zaplatiť pri podaní žaloby proti vnútroštátnemu opatreniu, ktorým sa vykonáva uvedené nariadenie, na súd.

33 Podľa znenia článku 4 ods. 1 písm. b) nariadenia č. 269/2014 môžu príslušné orgány členských štátov povoliť uvoľnenie určitých zmrazených finančných prostriedkov alebo hospodárskych zdrojov alebo sprístupnenie určitých finančných prostriedkov alebo hospodárskych zdrojov za podmienok, ktoré považujú za vhodné, potom, ako určia, že dané finančné prostriedky alebo hospodárske zdroje sú určené výlučne na zaplatenie primeraných poplatkov odborníkom alebo na úhradu výdavkov, ktoré vznikli v súvislosti s poskytnutím právnych služieb.

34 V tejto súvislosti možno, podobne ako to urobili belgická vláda a Komisia, uviesť, že niektoré jazykové verzie tohto ustanovenia, ako najmä jeho anglická a holandská jazyková verzia, neodkazujú tak ako francúzska jazyková verzia na „výdavky, ktoré vznikli na zabezpečenie si právnych služieb“, ale na „výdavky, ktoré vznikli v súvislosti s poskytnutím právnych služieb“.

35 Z toho vyplýva, že hoci znenie uvedeného ustanovenia v jeho verzii vo francúzskom jazyku by sa mohlo vzťahovať len na výdavky vynaložené na zaplatenie za poskytnutie právnych služieb, jeho znenie v iných jazykových verziách zahŕňa aj výdavky súvisiace s takýmto plnením.

36 Podľa judikatúry sa však ustanovenia práva Únie majú vykladať a uplatňovať jednotným spôsobom so zreteľom na verzie vyhotovené vo všetkých jazykoch Únie a v prípade rozdielu medzi týmito verziami sa má predmetné ustanovenie vykladať podľa všeobecnej štruktúry a účelu právnej úpravy, ktorej je súčasťou (rozsudok zo 17. januára 2023, Španielsko/Komisia, C-632/20 P, EU:C:2023:28, bod 42 a citovaná judikatúra).

37 V prejednávanej veci treba uviesť, že ustanovenia článku 4 ods. 1 nariadenia č. 269/2014 sa majú vykladať s prihliadnutím na odôvodnenie 6 tohto nariadenia, ktoré najmä spresňuje, že uvedené nariadenie sa musí uplatňovať v súlade so základnými právami a zásadami uznanými Chartou, konkrétne s právom na účinný prostriedok nápravy a na spravodlivý proces.

38 V tejto súvislosti Súdny dvor už v porovnateľnom kontexte nariadenia Rady (ES) č. 765/2006 z 18. mája 2006 o reštriktívnych opatreniach voči Bielorusku (Ú. v. EÚ L 134, 2006, s. 1), zmeneného vykonávacím nariadením Rady (EÚ) č. 84/2011 z 31. januára 2011 (Ú. v. EÚ L 28, 2011, s. 17) a nariadením Rady (EÚ) č. 588/2011 z 20. júna 2011 (Ú. v. EÚ L 161, 2011, s. 1), rozhodol, že keď príslušný vnútroštátny orgán posudzuje žiadosť o uvoľnenie zmrazených finančných prostriedkov v súlade s článkom 3 ods. 1 písm. b) nariadenia č. 765/2006, vykonáva právo Únie. Z toho vyplýva, že je povinný dodržiavať Chartu v súlade s jej článkom 51 ods. 1 (rozsudok z 12. júna 2014, Peftiev, C-314/13, EU:C:2014:1645, bod 24).

39 Z tohto hľadiska treba zdôrazniť, že dôvodom uvoľnenia zmrazených finančných prostriedkov alebo hospodárskych zdrojov stanoveného v článku 4 ods. 1 písm. b) nariadenia č. 269/2014 je bez ohľadu na jazykovú verziu tohto ustanovenia, na ktorú sa odkazuje, uľahčiť prístup osôb a subjektov, ktorých prostriedky sú zmrazené, k právnym službám na účely zabezpečenia ochrany ich záujmov. Uvedené ustanovenie sa teda má vykladať v súlade s požiadavkami vyplývajúcimi z článku 47 Charty v tom zmysle, že zmrazenie týchto prostriedkov nemôže mať za následok zbavenie týchto osôb účinného prístupu k spravodlivosti (pozri v tomto zmysle rozsudok z 12. júna 2014, Peftiev, C-314/13, EU:C:2014:1645, body 25 a 26).

40 Konkrétnejšie možno pripomenúť, že podľa článku 47 druhého odseku druhej vety Charty má každý možnosť poradiť sa, obhajovať sa a nechať sa zastupovať.

41 Článok 4 ods. 1 písm. b) nariadenia č. 269/2014 sa má teda vykladať s prihliadnutím na toto ustanovenie Charty v tom zmysle, že tým, že ako celok odkazuje na „úhradu výdavkov, ktoré vznikli v súvislosti s poskytnutím právnych služieb“, môže zahŕňať všetky výdavky vynaložené na to, aby sa osoba, subjekt alebo orgán, ktorých prostriedky boli zmrazené, mohli nechať zastupovať na súde.

42 Zaplatenie súdneho poplatku a paušálneho príspevku pri podaní žaloby na súd však nemožno považovať za výdavky vynaložené na to, aby sa osoba, subjekt alebo orgán mohli nechať zastupovať v súdnom konaní.

43 Je pravda, že odkaz na „zaplatenie primeraných poplatkov odborníkom alebo na úhradu výdavkov, ktoré vznikli v súvislosti s poskytnutím právnych služieb“ naznačuje, že výraz „úhrada výdavkov, ktoré vznikli v súvislosti s poskytnutím právnych služieb“ pokrýva iné náklady ako odmeny, ktoré môžu byť uložené osobe, subjektu alebo orgánu, ktorý využíva služby advokáta alebo iného právnika oprávneného na tento účel, aby bol zastúpený v súdnom konaní.

44 Zaplatenie takého súdneho poplatku alebo paušálneho príspevku, aké uvádza súd vo svojich otázkach, však nezodpovedá ani zaplateniu odmeny, ani výdavkov, ktoré vznikli na pokrytie iných nákladov, ako je odmena, ktoré môžu byť účtované osobe, subjektu alebo orgánu, ktorý využíva služby advokáta alebo iného právnika oprávneného na tento účel, aby bol zastúpený v súdnom konaní.

45 Na jednej strane totiž Súdny dvor rozhodol, že činnosti, na ktoré sa vzťahuje pojem „právne poradenské služby“ v zmysle článku 5n ods. 2 nariadenia Rady (EÚ) č. 833/2014 z 31. júla 2014 o reštriktívnych opatreniach s ohľadom na konanie Ruska, ktorým destabilizuje situáciu na Ukrajine (Ú. v. EÚ L 229, 2014, s. 1), zmeneného nariadením Rady (EÚ) 2022/1904 zo 6. októbra 2022 (Ú. v. EÚ L 259 I, 2022, s. 3), sa jasne odlišujú od činností, ktoré môžu plniť orgány verejnej moci alebo akýkoľvek iný subjekt poverený štátom, pod dohľadom týchto orgánov, vo všeobecnom záujme, ktorému boli na tento účel zverené určité záväzné právomoci vo vzťahu k občanom. Úlohou uvedených orgánov totiž nie je poskytovať služby spočívajúce v poskytovaní stanovísk k právnym otázkam osobám na účely podpory alebo obrany konkrétnych záujmov týchto osôb (rozsudok z 5. septembra 2024, Jemerak, C-109/23, EU:C:2024:681, bod 41).

46 Na druhej strane, ako vyplýva z návrhu na začatie prejudiciálneho konania, položené otázky sa týkajú situácie, v ktorej takýto súdny poplatok a takýto paušálny príspevok ukladá vnútroštátne právo, nie z dôvodu, že dotknutá osoba, subjekt alebo orgán využili služby advokáta, ale z dôvodu, že táto osoba, subjekt alebo orgán podali žalobu na dotknutý súd. Z toho teda treba vyvodiť, že v takejto situácii možno takýto poplatok a takýto príspevok uložiť žalobcovi bez ohľadu na to, či je žalobca zastúpený advokátom alebo iným právnikom oprávneným na tento účel.

47 Naproti tomu treba uviesť, že článok 4 ods. 1 písm. a) nariadenia č. 269/2014 výslovne zahŕňa ako príklad uvoľnenia alebo sprístupnenia finančných prostriedkov a hospodárskych zdrojov potrebných na uspokojenie „základných potrieb“ osôb, subjektov alebo orgánov, ktorých finančné prostriedky sú zmrazené, takéto uvoľnenie alebo sprístupnenie na „platby“ na „úhradu daní“.

48 V tejto súvislosti treba na jednej strane konštatovať, že odkaz tohto ustanovenia na „platbu“ „daní“ ako výdavok „nevyhnutný na uspokojenie základných potrieb“ týchto osôb, subjektov alebo orgánov sa má v prípade neexistencie iného spresnenia vykladať tak, že sa týka zaplatenia akéhokoľvek povinného príspevku na financovanie verejných výdavkov, ktoré musia tieto osoby, subjekty alebo orgány zaplatiť.

49 Na druhej strane, pokiaľ ide o výraz „nevyhnutné na uspokojenie základných potrieb“, uvedený v článku 4 ods. 1 písm. a) nariadenia č. 269/2014, treba uviesť, že ako vyplýva z odôvodnenia 6 tohto nariadenia, tento výraz sa má vykladať v tom zmysle, že sa týka najmä výdavkov nevyhnutných na zabezpečenie dodržiavania základných práv uvedených osôb, subjektov alebo orgánov, vrátane práva na účinný prostriedok nápravy a na prístup k nestrannému súdu, ktoré sú chránené článkom 47 Charty.

50 V dôsledku toho treba súdny poplatok a paušálny príspevok, aké sú uvedené v položených otázkach, ktoré musí zaplatiť takáto osoba, subjekt alebo orgán na účely podania žaloby o zrušenie proti rozhodnutiu, ktorým sa vykonáva nariadenie č. 269/2014 zamietnutím ich žiadosti o uvoľnenie ich finančných prostriedkov, považovať za „dane“ v zmysle článku 4 ods. 1 písm. a) tohto nariadenia, ktorých zaplatenie je nevyhnutné na uspokojenie ich „základných potrieb“ v zmysle tohto ustanovenia.

51 Tento výklad nie je spochybnený skutočnosťou, že podľa článku 47 tretieho odseku Charty sa právna pomoc poskytuje osobám, ktoré nemajú dostatočné prostriedky v prípade, ak je táto pomoc potrebná na zabezpečenie účinného prístupu k spravodlivosti.

52 Ak totiž osoba, subjekt alebo orgán uvedený v zozname, ktorý tvorí prílohu I nariadenia č. 269/2014, alebo osoba či subjekt s nimi spojený musí podať na súd žalobu, ktorej zachovanie v registri konajúceho súdu je podmienené zaplatením povinného príspevku, táto osoba, subjekt alebo orgán sa nemôžu považovať za nemajetných v dôsledku zmrazenia ich finančných prostriedkov, ale naopak, musia na tento účel požiadať o uvoľnenie z týchto prostriedkov, pokiaľ sú splnené všetky podmienky stanovené v článku 4 ods. 1 písm. a) tohto nariadenia. Samotné toto ustanovenie tak bráni tomu, aby príslušný vnútroštátny orgán odmietol povoliť uvoľnenie finančných prostriedkov z dôvodu, že takáto osoba môže požiadať o právnu pomoc (pozri analogicky rozsudok z 12. júna 2014, Peftiev, C-314/13, EU:C:2014:1645, bod 31).

53 Pokiaľ ide o článok 4 ods. 1 písm. d) uvedeného nariadenia, vzhľadom na to, že v bode 50 tohto rozsudku sa konštatovalo, že zaplatenie súdneho poplatku a paušálneho príspevku môže patriť do pôsobnosti článku 4 ods. 1 písm. a) toho istého nariadenia, nezdá sa, že by bolo potrebné pristúpiť k výkladu tohto ustanovenia.

54 Vzhľadom na všetky predchádzajúce úvahy treba na položené otázky odpovedať tak, že článok 4 ods. 1 písm. a) nariadenia č. 269/2014 v spojení s článkom 47 Charty sa má vykladať v tom zmysle, že zahŕňa uvoľnenie určitých zmrazených finančných prostriedkov alebo hospodárskych zdrojov alebo ich sprístupnenie na účely zaplatenia súdneho poplatku a paušálneho príspevku, ktoré sa majú podľa vnútroštátneho práva zaplatiť pri podaní žaloby proti vnútroštátnemu opatreniu, ktorým sa vykonáva toto nariadenie, na súd.

O trovách

55 Vzhľadom na to, že konanie pred Súdnym dvorom má vo vzťahu k účastníkom konania vo veci samej incidenčný charakter a bolo začaté v súvislosti s prekážkou postupu v konaní pred vnútroštátnym súdom, o trovách konania rozhodne tento vnútroštátny súd. Iné trovy konania, ktoré vznikli v súvislosti s predložením pripomienok Súdnemu dvoru a nie sú trovami uvedených účastníkov konania, nemôžu byť nahradené.

Z týchto dôvodov Súdny dvor (desiata komora) rozhodol takto:

Článok 4 ods. 1 písm. a) nariadenia Rady (EÚ) č. 269/2014 zo 17. marca 2014 o reštriktívnych opatreniach vzhľadom na konanie narúšajúce alebo ohrozujúce územnú celistvosť, zvrchovanosť a nezávislosť Ukrajiny, zmeneného vykonávacím nariadením Rady (EÚ) 2022/1985 z 20. októbra 2022, v spojení s článkom 47 Charty základných práv Európskej únie

sa má vykladať v tom zmysle, že:

zahŕňa uvoľnenie určitých zmrazených finančných prostriedkov alebo hospodárskych zdrojov alebo ich sprístupnenie na účely zaplatenia súdneho poplatku a paušálneho príspevku, ktoré sa majú podľa vnútroštátneho práva zaplatiť pri podaní žaloby proti vnútroštátnemu opatreniu, ktorým sa vykonáva toto nariadenie, na súd.

Podpisy